

Met machtiging van Curatoren werden toen benoemd de heren Dr. F. van der Blij te Warfun en J. Korevaar te Hendrik Ido Ambacht, die resp. op 10 September 1947 resp. 1 September 1947 hun functie als vaste medewerkers van het Mathematisch Centrum aanvaardden. De reeds in 1946 met ingang van 1 Januari 1947 benoemde chef van de Rekenafdeling, Dr. Ir. Van Wijngaarden, vertrok in Januari 1947 voor Een studiereis in Engeland en Amerika, waarvan een kort rapport is te vinden in dit verslag onder het hoofd "Rekenafdeling". In de loop van het jaar werd benoemd tot assistent van het Mathematisch Centrum de kandidaten in de Wis- en Natuurkunde J.H.C. Jansen
J.H.B. Kemperman
J.W.E. Vos.

Zij assisteerden bij de voorbereidingen der voordrachten, bij de inrichting der Bibliotheek en bij het andere wetenschappelijke of administratieve werk.

In het laatste kwartaal werd de heer J.H.B. Kemperman toegevoegd aan Prof. Freudenthal te Utrecht met het oog op diens in opdracht van het Mathematisch Centrum te Utrecht te houden omvangrijke leergangen "numerieke en grafische methoden", terwijl de heren Jansen en Vos werden toegevoegd aan de Afdeling Mathematische Statistiek onder leiding van Prof. Dr. D. van Dantzig.

Voor enkele dagen per week trad in November 1947 in dienst als assistent, de candidaat in de Wis- en Natuurkunde D. Kortenoeven, die in 1948 een volledig assistentschap hoopt te aanvaarden.

Met het oog op de fysische research in het kader der Rekenafdeling werden als student-assistent aangesteld per 1 Aug. 1947 de heren

B.J. Loopstra en
C.S. Scholten,

Die onder leiding van den heer H. de Hartog op het Natuurkundig Laboratorium der Gem. Universiteit van Amsterdam (Directeur Prof. Dr. J. Clay) hun onderzoekingen begonnen, na samenspreking met den Heer van Wijngaarden toen ter tijd voor een kort verlof gerepatrieerd, (zie onder het hoofd "Rekenafdeling"). Voor de administratie trad in Februari 1947 in dienst als secretaresse-typiste Mej. D. van Kleffens, die ons echter in November weer verliet wegens het aanvraaden van een betrekking in Engeland.

In November werden aangesteld als secretaresses-typiste Mej. E. de Herder en Mej. J. Septer. Bovendien traden in de Rekenafdeling in dienst als rekenaarsters Mej. R. Drinkenburg en Mej. A. Kloekhorst (zie aldaar)

5. Gebouwen

Ondanks de krachtige medewerking van de Gemeente Amsterdam, in het bijzonder van de afd. Onderwijs ten stadhuize, kon nog niet worden voorzien in een definitieve huisvesting. De in het vorige jaarverslag genoemde plannen tot betrekking van het voormalige bestedelingenhuis, Prinsengracht, konden geen doorgang vinden. Het per 1 februari 1947 betrokken pand Nw. Kerkstraat 124, dat ook thans nog bij het Mathematisch Centrum in gebruik is, bleek reeds spoedig te klein, met name toen in November 1947, na de terugkeer van Dr. van Wijngaarden de Rekenafdeling moest worden geopend. Door de medewerking van het Stadhuis kon het pand Wijttenbachstraat 5 worden betrokken. In dit pand is in November de Rekenafdeling ondergebracht, terwijl hier tevens

de zetel van de Raad van Beheer en de Administratie werd gevestigd. Het pand Nw. Kerkstraat 124 bleef in gebruik voor de Bibliotheek en de Afdeling Mathematische Statistiek. De medewerkers van der Blij en Korevaar hebben thans daar hun werkzaamheden.

Hoewel deze oplossing tijdelijk voldoet, kan zij niet als een definitieve worden aanvaard. De splitsing van het Mathematisch Centrum in twee los van elkaar gehuisveste gedeelten brengt te veel bezwaren mee; ook is de totale ruimte der beide panden nog volstrekt onvoldoende. Bovendien is de huur van het pand Wijttenbachstraat (oorspronkelijk een winkelpand) voor het Mathematisch Centrum te hoog. De Raad van Beheer blijft dus uitzien naar een geschikte huisvesting. De schoonmaak van het pand Nw. Kerkstraat geschiedt als vroeger door het personeel van Sociale Zaken (Nw. Kerkstraat 126). De schoonmaak van het pand Wijttenbachstraat 5 is in eigen beheer genomen. Als amanuensis werd aangesteld B.J. van Ommen, die naast zijn arbeid als amanuensis (o.a. veel stencilwerk) tevens de vele kachels verzorgt en portiers- en conciërgediensten verricht.

1. Wat de werkzaamheden van het Mathematisch Centrum over 1947 betreft moet allereerst worden opgemerkt, dat in deze opbouwperiode zeer veel organisatorisch en administratief werk moest worden verricht. Dit ontrok meer dan wenselijk is de leden van de Raad van Beheer, vaste medewerkers en assistenten aan hun wetenschappelijke arbeid. Nu de situatie zich enigszins heeft geconsolideerd, valt hier echter reed aanmerkelijke verbetering te bespeuren. Het betekende een grote verlichting voor de Raad van Beheer, dat Mevrouw Mr. J. v.d. Corput-Houwink, met het oog op de overbelasting aller medewerkers, zo bereidwillig was belangeloos de financiële administratie op zich te nemen en de aanschaffing van meubilair te regelen. Door haar goede zorgen zijn thans beide gebouwen althans voorlopig geëquipeerd.
2. Wat het wetenschappelijke werk betreft, werd in alle afdelingen een begin gemaakt met onderzoekingen, die in 1948 zullen worden voortgezet. Voor nadere bijzonderheden zie men het ontwerp werkprogramma 1948. Door de verschillende contacten met personen en instanties op wetenschappelijk gebied werd aan het Mathematisch Centrum verschillende wiskundige problemen voorgelegd, die door de leden van de Raad van Beheer en de vaste medewerkers grotendeels tot oplossing zijn gebracht. In dit verband zij vermeld dat vooral het bezoek dat door de Raad van Beheer aan het K.N.M.I. te De Bilt werd gebracht, zeer vruchtbaar bleek. Zo werd door van der Corput een wiskundig probleem waarop Prof. Vening Meinesz was gestoten bij zijn diepgaande onderzoekingen over de convexiestromingen in de aarde, volledig tot oplossing gebracht, waardoor Prof. Vening Meinesz in staat werd gesteld zijn onderzoekingen voort te zetten, terwijl de andere leden van de Raad van Beheer, waaronder Prof. van der Waerden, zich bezig hielden met de oplossing van soortgelijke wiskundige problemen, hun voorgelegd door andere onderzoekers van het K.N.M.I.
Voor het werk der afdeling Mathematische Statistiek en de Rekenafdeling zie men verderop in dit verslag.
3. Een belangrijk deel van de werkzaamheden van de Directeur werd gevormd door zijn conferenties in het buitenland, die weer aanleiding gaven tot besprekingen in de Raad van Beheer in het Curatorium en met Nederlandse officiële instanties. Het doel dezer besprekingen

was het leggen van contact met buitenlandse wiskundigen en instanties op wiskundig gebied, en zulks niet alleen ter verkrijgen van uitwisseling van ideeën en resultaten in het algemeen, maar bovendien meer concreet t.a.v. een mogelijke daadwerkelijke samenwerking op het gebied der moderne rekenmachines. Getracht werd ten deze de steun van de Unesco te verkrijgen.

Met het oog op de bouw van kostbare machines werd tevens contact gezocht met de Technische Hogeschool in Delft. De besprekingen staan hier nog meer aan het begin. T.a.v. de genoemde buitenlandse bemoeiingen zij verwezen naar het in bijl.2 opgestelde rapport.

4. Een groot deel van de werkzaamheden van het Mathematisch Centrum had betrekking op cursussen en voordrachten. Als bijlagen gaan hierbij de roosters voor de voordrachten in het voorjaar 1947, voor het najaar 1947 alsmede voor enkele cursussen, die in de genoemde roosters nog niet konden worden opgenomen.

Hieronder volgt enige toelichting:

- a) Prof. Dr. S.C. van Veen heeft in het voorjaar een voordrachten-cyclus gegeven over asymptotische en snel convergente ontwikkelingen. De bedoeling dat uit deze cursus een werkgemeenschap zou voortvloeien, is ten volle bereikt.
In het najaar van 1947 vond onder leiding van Prof. v.d. Corput en Prof. van Veen wekelijkse colloquia over asymptotische ontwikkelingen plaats, die moeten leiden tot een volledige beschrijving en systematische verdieping en uitbreiding van dit gebied met als einddoel de tot stand koming van een handboek. Voor nadere bijzonderheden zie men ook het concept werkprogramma voor 1948.
- b) Op het gebied der zuivere wiskunde gelukte het ons als sprekers te doen optreden Dr. K. Mahler uit Manchester en Prof. Dr. L.J. Mordell uit Cambridge. Hun onderwerp betrof de meetkunde der getallen. In de voorafgaande weken had Prof. Dr. J.F. Koksma een cursus over dit onderwerp gegeven teneinde het gehoor in dit gebied in te wijden. Een dergelijke cursus over speciale onderwerpen uit de getallenleer zal op verzoek van het auditorium worden gecontinueerd onder leiding van de heren van der Corput en Koksma. In de herfst van 1947 sprak van der Corput over getallendichtheden.
- c) Voor docenten in de wiskunde in de omgeving van Amsteram leidde Dr. J. de Groot in het kader van zijn medewerkerschap aan het Mathematisch Centrum een colloquium "Moderne Algebra". Op verzoek heeft hij dit ook na zijn eervol ontslag bij het Math. Centrum gecontinueerd. Dat aan dergelijke colloquia een grote behoefte bestaat bleek uit het feit dat het Mathematisch Centrum op verzoek in de loop van 1947 dergelijke colloquia heeft ingesteld te Sittard, (onder leiding van Dr. F. Loonstra), te Eindhoven (onder leiding van der A. Heyting), en te den Haag (onder leiding van Dr. F. Loonstra).
- d) Voor de leraren werd verder georganiseerd een dispuut over didactische onderwerpen. De proef om deze door de leden zelf te laten inleiden, mag niet ongeslaagd worden genoemd, doch aan het eind van het jaar bleek toch, het gevoelen dat men het optreden van een spreker van buiten het dispuut prefereerde.
Op 10 December 1947 sprak Prof. Dr. G.H.A. Grosheid over een elementair onderwerp van hoger standpunt uit gezien. Besloten werd

voor 1948 in deze geest diverse andere sprekers voor het dispuut te laten optreden. Het dispuut stond onder leiding van Dr. H.A. Buzeman, die wegens drukke werkzaamheden op zijn verzoek ontheffing verkreeg en werd opgevolgd door den heer H. Mooy, Churchilllaan 107 te Amsterdam.

- c) In samenwerking met de lerarenverenigingen "Wimecos" en "Liwenagel" werd een permanente commissie benoemd ter voorbereiding van de van het Math. Centrum uitgaande vacatiecursussen voor leraren in de wis- en natuurkundige vakken. Tot deze commissie trad op verzoek van het Math. Centrum ook toe de heer J. van Andel, inspecteur bij het V.H.M.O. Zij bestaat uit de heren:
1. Dr. D.H. Buseman, voorzitter
  2. H.G.N. Birkenhäger. Secretaris
  3. Dr. G. Wielinga
  4. J. van Andel
  5. Prof. Dr. O. Bottema
  6. Prof. Dr. G.H.A. Grosheide
  7. Prof. Dr. J.F. Koksma, namens de Raad van Beheer.
- Deze commissie heeft een drukbezochte en uitstekend geslaagde vacatiecursus over het onderwerp Topologie georganiseerd, gehouden op 28, 29 en 30 Augustus 1947.
- De wetenschappelijke leiding van de cursus werd opgedragen aan Prof. Dr. H. Freudenthal, die de voordrachten opende met een inleiding en sloot met een samenvatting.
- Als verdere sprekers traden op Dr. J. de Groot, Prof. Dr. D. van Dantzig, Dr. C. Hirsch, Dr. A. van Heemert, Prof. Dr. B.L. van der Waerden en Prof. Dr. J.O.H. Gerretsen.
- f) Tot de taak van den heer de Groot als medewerker behoorde het geven van een wiskundecursus voor medici en biologen. Na zijn aftreden heeft hij deze cursus afgerond, terwijl in het najaar van 1947 door de medewerkers van der Blij en Korevaar een nieuwe cursus voor medici en biologen is geopend over statistiek en onderwerpen uit de hogere wiskunde. Deze cursus verheugde zich in een grote belangstelling.
- g) Krachtens een besluit van curatoren en na overleg met de leden van de Raad van Bijstand werd overgegaan tot de instelling van z.g. avondcursussen, die ten doel hebben wiskundig begaafden, die geen gelegenheid hebben gehad een reguliere wiskundestudie te volgen, in de gelegenheid te stellen dit tekort in hun vrije tijd aan te vullen. De toeloop tot deze cursussen overtrof de verwachting.
- De stof is vergelijkbaar met die welke voor het universitaire candidaatsexamen A voor wiskunde wordt gevraagd, terwijl bij de behandeling grote nadruk op praktische toepassing wordt gelegd.
- De analyse en algebra werden toevertrouwd aan de heren van der Blij en Korevaar, terwijl Dr. A. Heyting de meetkunde voor zijn rekening nam. Voor nadere bijzonderheden zie men ook het concept werkprogramma voor 1948. Deze cursussen bezwaarden het budget van het M.C. niet.
- h) Wat de zuivere wiskunde betreft moge nog worden vermeld de cursus die Prof. Dr. J. Haantjes in October en November in Amsterdam heeft gegeven over het onderwerp afstandsmeetkunde.
- De cursus die Prof. Dr. J.A. Schouten in April en Mei in Amsterdam hield over overtollige coördinaten behoort eveneens tot het terrein van de zuivere wiskunde.

Te Rotterdam is in 1947 opgericht het Mathematisch Dispuut Thomas Stieltjes dat contact heeft gezocht met het Mathematisch Centrum, uit welk contact een vruchtbare samenwerking is voortgekomen. Voor dit Dispuut hield Prof. Dr. H.D. Kloosterman te Rotterdam een Cursus over quadratische vormen en quadratische getallenlichamen.

- i) De activiteit van het Mathematisch Centrum betrof niet slechts zuivere wiskunde. Na diverse besprekingen met wiskundige research-werkers hier te lande werd een cursus georganiseerd, over welke voorbereiding reeds in het jaarverslag over 1946 werd gesproken. De bedoeling van deze cursus is gevorderde studenten en afgestudeerden in kennis te brengen met probleemgebieden die voor wiskundigen vaak onbekend zijn, hoewel er interessante problemen liggen, ook op het gebied der zuivere wiskunde, en die door physici en technici soms worden gemeden wegens hun tekort aan wiskundige voorkennis. Op achtereenvolgende Zaterdagmiddagen in Maart, April en Mei spraken Prof. Dr. Balth, v.d. Poll (sic0[Pol](Philips) over wiskunde en radioproblemen Dr. F.A. Veningh Meinesz (K.N.M.I.) over Wiskunde en Geophysica, de Heer E. v.d. Laan (Dep. Van Landbouw) over Variations Analyse met toepassing op de Biologie, de Heer J.H. Greidanus (N.L.L.) over de wiskundige structuur van het probleem van het trillendedraagvlak, Prof. Dr. B.L. van der Waerden over wiskunde en de problemen van oliewinning en olieverwerking. (B.P.M.) Deze Zaterdagmiddagserie werd voortgezet in de herfst. Op 8, 15 en 22 November 1947 spraken resp. Dr. C. Campagne (Directeur Verzekeringskamer) over wiskundige problemen over bedrijfsreserve en eigenbehoud bij brandverzekering, Dr. R. Timman (N.L.L.) over wiskundige problemen uit de grenslaag theorie en de Heer P. de Wolff (Directeur van het Gem. Bureau van de Statistiek te Amsterdam) over problemen uit de econometrie. Tot de bedoeling die o.a. wordt nagestreefd met de voordrachten over Toegepaste Wiskunde draagt ten zeerste bij de cursus door Prof. Dr. J.A. Schouten gegeven over tensorrekening voor physici. Deze cursus zal ook in 1948 worden voortgezet.
- j) Met het oog op de komende instelling van onze Rekenafdeling was van groot belang een serie voordrachten door Prof. Dr. D.R. Hartree gegeven over moderne rekenmachines. Eén dezer voordrachten behandelde de Eniac, en werd bijzonder druk bezocht doordat zij door het Math. Centrum kon worden georganiseerd in samenwerking met de Nederlandse Natuurphilosophische en Technologische Studenten Faculteiten die tezelfdertijd te Amsterdam hun periodiek congres organiseerden. De voordracht vond plaats binnen het kader van het congres. Eén der andere voordrachten van Prof. Hartree had het karakter van een colloquium voor de medewerkers van het N.L.L. en verdere belangstellenden en werd in samenwerking met de Directie van het N.L.L. georganiseerd. In December 1947 sprak eveneens over moderne rekenmachines Prof. Manneback uit Brussel onder auspiciën van de stedelijke Universiteit van Amsterdam.
- k) Het Mathematisch Centrum vond Prof. Dr. H. Freudenthal te Utrecht bereid om aldaar voor het Mathematisch Centrum een serie colleges te geven over numerieke en grafische methoden. De hiertoe benodigde rekenmachines werden tot dit doel door verschillende instanties welwillend afgestaan. De cursussen, die zich in een grote toeloop mochten verheugen,

zullen in 1948 worden voortgezet (zie werkprogramma 1948 onder IV B 2, benevens de als bijlage in dit verslag gevoegde circulaire, welke aan de deelnemers voor de bedoelde cursus is toegezonden.) Wegens de vele voorbereidingen die deze cursus en de daaraan verbonden oefeningen vereisen, werd aan Prof. Freudenthal voor dit doel van wege het Mathematisch Centrum als assistent toegevoegd de Heer J.H.B. Kemperman.

- l) Voor verdere cursussen zie nog punt C 4 van dit verslag (kadercursus Mathematische Statistiek).
- m) Ter gelegenheid van het feit dat het in 1947 100 jaar geleden was, dat Boole zijn "The Mathematical Analysis of Logic" en De Morgan zijn "Formal Logic" het licht gaven, werd in samenwerking met de Vereniging voor Wijsbegeerte op 25 October 1947 een druk bezocht ééndags congres georganiseerd, dat werd ingeleid voor een voordracht van Prof. E.W. Beth.

C.

1. Afdeling Mathematische Statistiek.

De Statistische Afdeling van het Mathematisch Centrum kon in 1947 nog slechts in zeer beperkte mate tot ontplooiing komen.

Desondanks heeft zij reeds het een en ander verricht, te weten:

a) een statistisch onderzoek ten behoeve van een industriële onderneming, dat met een rapport werd afgesloten.

b) enkele adviezen die desgevraagd konden worden verstrekt t.a.v. het Statistische gedeelte van biologische publicaties.

c) een begin van een bibliografie en een classificatie van publicaties op het gebied der Mathematische Statistiek.

d) een zuiver wetenschappelijk onderzoek p het gebied der Math. Statistiek kon worden ten einde gebracht. (zie punt 3).

e) De onder punt 4 te bespreken kadercursus. Opgemerkt mag worden, dat de Afdeling in 1947 haar kosten meer dan gedekt heeft.

2. Door het nog ontbreken van een Rekenafdeling en van voldoende onderlegde hulpkrachten in de Afdeling Mathematische Statistiek kon nog niet worden overgegaan tot een systematisch werven van opdrachten. Hierbij voegde zich bovendien nog de omstandigheid dat benodigde boek-en tafelwerken of niet verkrijgbaar zijn, dan wel na bestelling zeer traag binnenkomen. In de toekomst zal dan ook meermalen moeten worden gebruik gemaakt van photo-copieën. Zie concept werkprogramma 1948.

3. Doordat een groot gedeelte van de Mathematische Statistiek door niet mathematici werd ontwikkeld, bleek het wenselijk te zijn, hun resultaten systematisch aan een critische nalayse te onderwerpen. Een belangrijk deel dezer analyse bestaat in het onderzoek van de grootte der fort, die gewoonlijk gemaakt wordt bij verwaarlozing van termen. Een dergelijk onderzoek leidt veelal tot wiskundig zeer interessante, maar ook moeilijke problemen. Uitvoerig werd onderzocht het zg. criterium van "Goodness of Fit" (het chi-kwadraat-kriterium). Daarbij bleek, dat bij vele toepassingen daarvan de gemaakte fout van dezelfde orde is als, soms zelfs groter is dan, de berekende waarde. Tengevolge daarvan moeten verschillende in de literatuur als "zeer bevredigend" beschouwde overeenstemmingen als zeer onbevredigend worden beschouwd. Om een denkbeeld te geven van de hierbij optredende mathematische moeilijkheden, zij vermeld, dat met een eerste benadering van de fout moest worden volstaan, omdat een verdere beandering de oplossing zou vereisen van problemen uit de getallenleer, die aanzienlijk moeilijker zouden zijn dan de tot dusver behandelde. (te weten roosterpunten in de vlakke doorsnede ener ellipsoïde, welke assen niet in de richting van rooster-assen valt.) Het is de bedoeling deze onderzoeken voort te zetten en uit te breiden (zie werkprogramma 1948).

4. Het meest urgente probleem in Nederland met betrekking tot de Mathematische Statistiek bestaat in het ontbreken van voldoende deskundige krachten. Dit werd ook ingezien door de Vereniging voor Statistiek, met welke vertegenwoordigers diverse besprekingen plaats vonden en welke bestuur aan het Mathematisch Centrum verzocht de organisatie van de wiskundige afdeling der genoemde Ver-

tot stand kwam in samenwerking met de genoemde Vereniging, wordt sinds de herfst van 1947 wekelijks te 's-Gravenhage gehouden, met het oog op de grote belangstelling voor Statistiek juist in de provincie Zd.-Holland, waar ook het Centraal Bureau voor de Statistiek is gevestigd, waarmee eveneens contact werd opgenomen.

De cursus omvat elementaire en praktisch statistische voordrachten van Dr. J. J. J. Dalmulder en een cursus in Mathematische Statistiek van den Chef der Afdeling Prof. Dr. D. van Dantzig.

Met het oog op veel aanmeldingen door, op wiskundig terrein niet voldoende onderlegde gegadigden, werd een voorbereidende cursus Zuivere Wiskunde uitgeschreven, te geven door Dr. F. Loonstra.

- D. Het is hier de plaats om de talrijke besprekingen te vermelden, die door Curatorium en Raad van Beheer zijn gevoerd met vertegenwoordigers uit het Verzekeringswezen, o.m. met een officiële commissie, samengesteld uit vertegenwoordigers van vrijwel alle takken der Verzekeringwereld. Deze besprekingen hadden ten doel om te komen tot de instelling van bijzondere leerstoelen voor Verzekeringwetenschap in de faculteit der Wis- en Natuurkunde aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, om zodoende te komen tot een universitaire studie voor het actuariaat, zulks in samenwerking met de economische faculteit der genoemde Universiteit en met de leerstoel voor Verzekeringwiskunde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Door de Raad van Beheer werden ter zake verschillende rapporten uitgebracht. De besprekingen hebben er uiteindelijk toe geleid, dat met het oog op de bedoelde leerstoelen een Curatorium is ingesteld, waarin het Mathematisch Centrum officieel is vertegenwoordigd. Dit tot) Curatorium hoopt binnenkort de vestiging van twee bijzondere leerstoelen aan de Stedelijke Universiteit over te gaan.

- E. De afdeling Mathematische Physica wordt hier pro-memorie genoemd. Zij kon nog niet worden opgericht, daar Prof. B. L. van der Waerden, aan wien de leiding dezer afdeling kon worden toevertrouwd, voor een studiereis naar Amerika is vertrokken. Werkzaamheden en cursussen op dit terrein zijn in dit verslag dan ook elders ter sprake gekomen. (Zie punt B sub 2 en sub 4i). Zie verder het werkprogramma voor 1948.

- F. De Rekenafdeling.
1. Over deze afdeling werd boven reeds gesproken met betrekking tot Medewerkers (punt A4 van dit verslag), Internationale bemoeiingen (sub B 3) en Voordrechten (sub B4 j, k).
  2. Bij de aanvang van het jaar 1974 bestond deze rekenafdeling alleen uit haar chef Dr. Ir. A. van Wijngaarden, welke met het oog op zijn toekomstige taak van 4 Januari tot 10 November 1947 een studiereis in Engeland en de Verenigde Staten maakte. In Engeland werkte hij voornamelijk op de Scientific Computing Service te Londen, op het Mathematical Laboratory of Cambridge University, op de Mathematics Division of the National Physical Laboratory te Teddington en op het Physical Laboratory of Manchester University, (texamen over

welker toepassing op de rekenafdeling van het M.C. van onmiddellijk belang is, als tafelrekenmachines, multiregistertelmachines, differentiaalanalysatoren, alsook de principes van de lectronische rekenmachines voor zover deze in Engeland ontwikkeld worden. Na dit verblijf in Engeland was hij enige dagen in Nederland, van welke gelegenheid gebruik gemaakt werd om, zoals reeds in punt A4 van dit verslag werd vermeld, twee fysische studenten, de heren Loopstra en Scholten, in dienst te nemen van de rekenafdeling, welke medewerkers terstond begonnen aan de ontwikkeling van een moderne differentiaal-analysator op het Natuurkundig Laboratorium van de Stedelijke Universiteit te Amsterdam, zulks dank zij de bereidwillige medewerking van den directeur, Prof. Dr. J. Clay, voorzitter van ons Curatorium en diens hoofdassistent, den Heer de Hartog. De signaalapparatuur voor de servo-eenheden van deze machine werd in de twee helft van het jaar grotendeels ontwikkeld. Grote moeilijkheden werden ondervonden ten eerste door het feit, ondanks krachtdadige medewerking van diverse officiële instanties, dat bepaalde benodigde servomotoren tot nu toe moeilijk te leveren waren en ten tweede doordat wegens overbelasting van het Laboratorium en het speciale karakter der onderzoeken nog geen voldoende werkplaatsfaciliteiten ter beschikking stonden.

Gedurende het tweede gedeelte van zijn reis bestudeerde de hr. van Wijngaarden hoofdzakelijk de projecten van electronische rekenmachines in de Verenigde Staten, waarvoor hij hoofdzakelijk werkte op het Electronic Computer Project of the Institute for Advanced Study te Princeton waarna hij kortere bezoeken bracht aan andere centra van research in dezen.

In de tweede helft van November werden de voorbereidende maatregelen getroffen om de reken afdeling aan de gang te brengen. 4 hand- en 3 electriche tafelrekenmachines stonden reeds door gedane bestellingen ter beschikking en evenzo de kern van een belangrijke verzameling wiskundige tafelwerken. Personeel werd geselecteerd en in begin December werkte de afdeling, zij het dan ook nog maar met een bezetting van twee rekenaarsters, welke aantal begin Januari 1948 op vijf à zes zal zijn gebracht. Ondanks het feit, dat de rekenafdeling haar eigenlijke taak pas een maand is begonnen werden reeds twee opdrachten, één van particulier wetenschappelijke zijde en één van gericht karakter, afkomstig van een overheidsinstelling, voor een belangrijk gedeelte verwerkt.